

Verslag

Datum bijeenkomst: 10 juli 2025

Locatie: FC & HC Victoria, Het Jagerspadje 26, Loosdrecht

Aanwezigen: Allard Bentvelsen (Hilversummers.nl), Berna Fennis (Cliëntenraad), Bouke Albrecht (Stork en Albrecht), Dominique Stam (De Alliantie), Edwin Bouman (Versa Welzijn), Hans Koevoet (Cliëntenraad), Jan Slingerland, Jurjen Schouten, Karin Steenvoorden (Ondernemend Wijdmeren), Lieuwe Middelbrink (De Alliantie), Lydia van Deelen-Meeng (Sociaal Cultureel Centrum Nederhorst den Berg), Lidwien Rigter, Martin Ockhuijsen, Mary Dankbaar (Raadslid), Myrte Groen (Versa Welzijn), Nina Lucassen (De Alliantie), Patrick Weening (HOP2040), Patriz Gonzalez (Young Hilversummers), Raoul van de Wetering (Makeltrent), Rob Heuser (HOP2040), Roderik Grieken (Raadslid), Sonja Zeven (Present), Zeb Hauten (Young Hilversummers).

Vanuit gemeente Hilversum en Wijdmeren: Jacqueline Kalk (wethouder), Vincent Raats, Jaap Haalboom, Liesbeth Michels, Simone Rijnveld, Nina Stam, Esther Cohen, Remco van Rhijn, Veronique Jansen, Jacqueline Greven, Anja Wijnands. Verslag door Nathalie Dieleman.

Opening

Nick Schoemaker opent de avond als begeleider en verwelkomt alle aanwezigen uit Hilversum en Wijdmeren. De bijeenkomst vormt het startpunt van een gezamenlijke ontdekkingstocht naar een nieuw participatiebeleid, waarin beide gemeenten samen optrekken.

Deze eerste bijeenkomst staat in het teken van luisteren, ervaringen delen en vooruitdenken richting een grotere sessie op 18 september 2025, waar het beleid samen met betrokkenen verder zal worden uitgewerkt.

Toelichting wethouder Kalk op startnotitie participatiebeleid

Wethouder Jacqueline Kalk licht toe dat de totstandkoming van de startnotitie participatiebeleid het resultaat is van een proces dat al eerder is gestart, geïnitieerd door de Raadswerkgroep Participatie. Deze werkgroep, bestaande uit een brede vertegenwoordiging van raadsleden, heeft nagedacht over hoe participatie in Hilversum vorm kan krijgen en welke elementen essentieel zijn voor een goed beleid. Hilversum verdient dit, als stad met veel betrokken inwoners die actief willen bijdragen.

Wethouder Kalk was zelf lid van de raadswerkgroep en heeft als wethouder het initiatief genomen om de startnotitie te laten opstellen. De raadswerkgroep blijft ook in het verdere traject nauw betrokken.

Wethouder Kalk benadrukt dat een gezamenlijk opgesteld participatiebeleid bijdraagt aan betere besluitvorming en een beter beleid en ook bijdraagt aan meer transparantie en duidelijkheid over wanneer participatie wel of niet mogelijk is. Niet iedereen kan altijd tevreden worden gesteld; keuzes zijn onvermijdelijk. Een beleid met heldere, gezamenlijk opgestelde kaders helpt om deze keuzes te onderbouwen en inzichtelijk te maken.

Tot slot spreekt wethouder Kalk over het begin van een gezamenlijke participatiereis. Het reisschema ligt nog niet vast – dat gaan we samen ontdekken. Bij het participatiebeleid zijn twee elementen heel belangrijk; het uitspreken aan het begin van het proces wat we van elkaar kunnen en mogen verwachten en dat iedereen mag en kan meedoen aan het proces. Het doel van de avond is dan ook om met elkaar in gesprek te gaan over wat participatie is en hoe we daar samen invulling aan kunnen geven.

Samenvatting bijdrage Participatie – door dr. Nanke Verloo

Nanke Verloo is Universitair hoofddocent aan de Faculteit der Maatschappij- en gedragswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. Ze publiceerde in 2023 *Struikelen over participatie: Tien kritieke momenten voor betere burgerparticipatie* waarin ze cruciale momenten van participatietrajecten beschrijft. Ze pleit ervoor participatie niet te zien als weg naar consensus, maar als een sociaal leerproces waarin conflict, lokale kennis en duidelijkheid centraal staan.

Tijdens de bijeenkomst werd een reflectieve bijdrage gedeeld over het belang en de juiste inrichting van participatie binnen het democratisch proces. Nanke benadrukte dat participatie een waardevolle aanvulling is op de representatieve democratie, maar geen vervanging ervan. In een tijd van laag vertrouwen in de overheid kan participatie bijdragen aan betere beleidsvorming, mits het op de juiste manier wordt ingezet.

Doel van participatie

Het primaire doel van participatie is het benutten van de kennis en ervaring van inwoners om plannen en beleid te verbeteren. Participatie is niet bedoeld om automatisch draagvlak, vertrouwen of conflictvermijding te creëren. De uiteindelijke besluitvorming blijft in handen van de gemeenteraad, conform de inrichting van onze democratie.

Heldere rolverdeling

Een succesvolle participatie vereist dat alle betrokkenen hun eigen rol kennen en respecteren. Als je op vakantie gaat, wil je niet ineens de rol van reisleader krijgen. Zo werkt het ook in participatie.

De rollen zijn als volgt verdeeld:

Inwoners: beschikken over waardevolle lokale kennis. Zij worden uitgenodigd deze te delen, maar hebben geen beslissingsbevoegdheid.

Gemeenteraad: heeft het mandaat om besluiten te nemen. Dit vereist een zorgvuldige afweging en transparantie richting inwoners en het college.

Wethouders: stellen de politieke agenda vast. Een duidelijke agenda biedt ruimte voor effectieve participatie.

Ambtenaren: ondersteunen het proces, maar blijven buiten de politieke besluitvorming. Het onderscheid tussen ambtelijk en politiek werk moet helder blijven.

Macht en tegenmacht

Er werd gewaarschuwd voor het vervagen van rollen, ook als dit uit goede bedoelingen gebeurt. Dit kan de balans tussen macht en tegenmacht verstoren en juist leiden tot conflicten. Inwoners mogen zich uiteraard uitspreken en actievoeren, maar het mandaat om te beslissen ligt bij de gekozen vertegenwoordigers.

Slotboodschap

Goede participatie vraagt om duidelijke keuzes, heldere rolverdelingen en respect voor de democratische spelregels. Alleen dan kan beleid ontstaan dat beter aansluit bij de behoeften en ervaringen van de samenleving.

Toelichting verdere programma

De dagvoorzitter geeft verdere instructies over het vervolg van het programma, welke een praktische insteek heeft. We hebben hiervoor een drietal casussen op papier gezet, welke elk zes vragen bevatten die worden gesteld aan de aanwezigen. De betreffende vragen:

1. *Wanneer is het ideale moment om betrokken te worden. En waarom?*
2. *Wie mag er mee praten?*
3. *Op wat voor wijze zou je mee willen praten?*
4. *Wat hebben bewoners/ ondernemers/ maatschappelijke organisaties te winnen bij dit participatieproces?*
5. *Hoe kan de initiatiefnemer ervoor zorgen dat iedereen in het proces gehoord wordt?*
6. *Wat verwacht jij hoe de initiatiefnemer omgaat met jouw inbreng?*

Na een toelichting op de casus gaan de deelnemers aan de hand van de vragen in gesprek. het doornemen van de vragen gaan de aanwezigen in gesprek over de casussen en bijhorende dilemma's

De plenaire terugkoppeling van de casusgesprekken wordt verzorgd door een deelnemer van iedere gesprekstafel.

Tafel 1: Bouwen in de Wijk

Mag binnen een karakteristieke villawijk met alleen vrijstaande villa's een kleinschalig appartementencomplex van 3 à 4 lagen worden gebouwd, als het bestemmingsplan daar onder voorwaarden ruimte voor biedt? Voorstanders wijzen op de woningnood en de mogelijkheid die het plan biedt voor verdichting. Omwonenden vrezen echter aantasting van het groene straatbeeld, meer verkeer en verlies van de rustige leefomgeving waarvoor zij juist in deze wijk zijn gaan wonen. Wanneer weegt het collectieve belang van woningbouw zwaarder dan het individuele belang van bewoners? En: vanaf welk moment moeten bewoners actief betrokken worden bij zo'n afwijking van de norm?

Aan deze tafel zijn zes kernvragen besproken rondom effectieve participatie rondom deze casus. De aanwezigen aan tafel 1 hebben aangegeven dat participatie idealiter plaatsvindt vanaf het moment dat een idee ontstaat, zodat inwoners tijdig geïnformeerd worden en niet worden overvallen door plannen.

Er zijn meerdere geschikte momenten in het proces om betrokkenheid vorm te geven, afhankelijk van de aard en het stadium van het traject. Iedereen die geraakt wordt door de plannen mag meepraten, met speciale aandacht voor jongeren, woningcorporaties, politieke vertegenwoordiging en andere belanghebbenden.

Participatie dient plaats te vinden in dialoog en afgestemd op verschillende doelgroepen.

Deelnemers benoemden als belangrijke opbrengsten van participatie onder andere meer begrip, het kunnen uitoefenen van invloed binnen gestelde kaders, transparantie, terugkoppeling en effectief verwachtingsmanagement. Om ervoor te zorgen dat iedereen zich gehoord voelt, is het van belang verschillende participatievormen te hanteren, sleutelfiguren uit maatschappelijke organisaties in te zetten en realistische verwachtingen te scheppen. Tot slot wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij zorgvuldig omgaan met ontvangen input, transparant zijn over gemaakte keuzes en zorgen voor een inhoudelijke evaluatie.

Vooruitlopend op de bijeenkomst van 18 september werd het belang benadrukt van heldere afspraken en kaders per casus, inclusief duidelijke taakverdeling en rollen. Transparantie en een gelijk speelveld zijn essentieel, waarbij gemaakte afspraken nagekomen moeten worden. Duidelijkheid aan de voorkant van het proces is cruciaal voor een effectieve en betrouwbare participatieaanpak.

Tafel 2: Circusterrein

Op het circusterrein worden 379 sociale huurwoningen gebouwd — tijdelijk, voor 15 jaar — om urgente woningnood te verlichten. De woningen komen tussen een bestaande woonwijk, een seniorencomplex, een kerk, een dierenkliniek en een bedrijventerrein. Omwonenden zijn verrast door de schaal en de snelheid waarmee het plan wordt voorbereid. Sommige bewoners vrezen overlast, aantasting van het groen of verlies van rust, terwijl anderen het initiatief juist toejuichen vanwege de maatschappelijke noodzaak. Wie mag in zo'n diverse omgeving meepraten over de inrichting van de plek en de impact ervan? En hoe zwaar weegt die inbreng in een project dat tijdelijk is, maar wel 15 jaar blijft?

Aan deze tafel zijn wederom zes kernvragen besproken rondom effectieve participatie rondom deze casus. Deelnemers benadrukten dat het moment van betrokkenheid afhankelijk is van de aard van de participatievraag, en dat een duidelijk startpunt met bijbehorende ambities noodzakelijk is. Zowel bewoners als raadsleden willen tijdig inzicht in het proces, mits er ruimte is voor invloed. Betrokkenheid moet afgestemd worden op de doelgroep, waarbij specifiek aandacht is voor jongeren, omwonenden, toekomstige bewoners en de vaak zwijgende meerderheid.

De manier van participeren moet uitnodigend en passend zijn, bijvoorbeeld via persoonlijke benaderingen, lokale netwerken, online én offline mogelijkheden, in een veilige omgeving met heldere kaders en een onafhankelijke voorzitter.

Participatie wordt gezien als kansrijk: het bevordert rust, afstemming en begrip, vermindert bezwaren, en geeft helderheid over het uiteindelijke proces.

Initiatiefnemers kunnen bijdragen aan inclusieve participatie door laagdrempelige en doelgroepgerichte uitnodigingen te doen.

Tot slot werd geopperd dat verwacht wordt dat initiatiefnemers transparant omgaan met inbreng, zorgen voor goede terugkoppeling, en de gemeenteraad actief informeren over het verloop en de resultaten van het participatieproces.

Tafel 3 BuurtRijder

Buurtbewoners zijn gestart met de BuurtRijder: een auto waarmee vrijwillige chauffeurs minder mobiele buurtgenoten naar de huisarts, supermarkt of fysiotherapie brengen. Zo bestrijden ze isolement en versterken ze de sociale samenhang in Hilversum Noordwest. De behoefte is groot, het initiatief werkt, en toch lopen de bewoners aan tegen praktische en formele barrières: denk aan aansprakelijkheid, gemeentelijke regelgeving, parkeerbeleid of gebrek aan structurele ondersteuning. Hoeveel ruimte moet de gemeente geven aan zo'n initiatief? En wie bepaalt of het 'goed genoeg' georganiseerd is om op te schalen of langdurig door te gaan?

Aan deze tafel zijn wederom zes kernvragen besproken rondom effectieve participatie rondom deze casus. Deelnemers benadrukten dat het moment van betrokkenheid idealiter ligt bij de eerste energie van initiatiefnemers, waarna de gemeente kan aansluiten. Daarbij is het van belang dat bewoners en georganiseerde partijen tijdig aanhaken. Participatie moet breed toegankelijk zijn, met ruimte voor onder andere bewonersverenigingen, wijkraden, zorg- en welzijnsorganisaties, ondernemers en maatschappelijke partners.

De wijze van participatie verschilt per doelgroep: ondernemers zoeken concrete betrokkenheid zonder eindverantwoordelijkheid, bewonersinitiatieven nemen graag de leiding, en maatschappelijke partners spelen een rol bij het activeren van vrijwilligers.

Voor alle betrokkenen biedt participatie waarde in de vorm van meer sociale cohesie, draagvlak, zingeving en het gezamenlijk in kaart brengen van risico's en kansen.

Om iedereen gehoord te laten voelen is transparantie cruciaal, evenals actieve benadering en heldere rollen. Er moet erkenning zijn dat niet iedereen wil participeren.

Tot slot wordt van initiatiefnemers verwacht dat zij oprechte en eerlijke afwegingen maken, zorgen voor goede terugkoppeling en duidelijke afspraken, en dat ze de inbreng serieus meenemen in het vervolgproces.

Belangrijkste bevindingen en rode lijn uit de tafelgesprekken

Aandacht bij de voorbereiding van het participatieproces

Effectieve participatie begint bij het begin.

Deelnemers benadrukken dat inwoners vanaf het allereerste idee betrokken moeten worden. Dit voorkomt verrassingen en vergroot het vertrouwen. Participatie is geen vast moment, maar een proces dat meebeweegt met de fase van het project. Het managen van verwachting aan de voorkant van het participatieproces is cruciaal.

Speciale aandacht voor jongeren, toekomstige bewoners, woningcorporaties, raadsleden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De aanpak moet aansluiten bij de doelgroep: persoonlijk, laagdrempelig, online én offline.

Aandacht voor uitvoering van het participatieproces

Participatie is een dialoog, geen eenrichtingsverkeer.

Een veilige omgeving, heldere kaders en een onafhankelijke gespreksleiding zijn essentieel. Sleutelfiguren en lokale netwerken kunnen helpen om ook de 'stille meerderheid' te bereiken.

Blijf gedurende het participatieproces de deelnemers informeren

Het onderbouwen en motiveren van besluiten moet onderdeel zijn van het participatieproces

Initiatiefnemers dragen verantwoordelijkheid.: zij moeten zorgvuldig omgaan met inbreng, transparant zijn over keuzes, zorgen voor terugkoppeling en een inhoudelijke evaluatie. Oprechte participatie betekent: luisteren, meenemen en verantwoorden.

Aandacht voor besluitvorming van het participatieproces

Participatie levert begrip, rust, draagvlak, sociale cohesie en helderheid op. Het helpt risico's en kansen gezamenlijk in beeld te brengen en vermindert weerstand.

Heldere afspraken en transparantie zijn cruciaal:

Duidelijke taakverdeling, rollen en verwachtingen zorgen voor een gelijk speelveld. Afspraken moeten worden nagekomen en de gemeenteraad moet actief worden geïnformeerd.

Evaluatie dient een vast onderdeel te zijn van een participatieproces

Afsluiting

De dagvoorzitter bedankt alle aanwezigen voor de geleverde inzet en bijdrage. De nodige suggesties, voorstellen en kritische noten zijn meegegeven in een open en prettige sfeer. Nogmaals: dank daarvoor!

De inhoudelijke bijdrage van deze avond is de basis om de inhoud van het participatiebeleid verder te vullen.

En dat gaan op 18 september met elkaar doen. We gaan dan onze reis voortzetten. Aan de hand van concrete scenario's gaan we aan de slag welke keuzes we kunnen maken. U ontvangt daarvoor vooraf de agenda en de nodige informatie.

Wij nodigen u graag uit voor de vervolgreis op 18 september. Tot dan!

Wethouder Kalk aan het woord.

Klik op de foto voor de tijdens de bijeenkomst gemaakte foto's.